

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนับว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน ทั้งนี้เพราะเด็กที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังอยู่ในระหว่างวัยที่ต้องพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา หากเด็กไม่ได้รับการพัฒนาในช่วงวัยนี้ การพัฒนาต่อไปอาจเป็นไปได้ช้า ทำให้พัฒนาการหลายด้านช้าเกินกว่าที่จะแก้ไข ความบกพร่องต่างๆ ได้ทัน (กลุ่มวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. 2545 : 1) ในปัจจุบันนี้ได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปฐมวัย จะเห็นได้จากนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ข้อ 2 ที่ระบุว่า “...ปรับปรุงคุณภาพการจ้คอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาพอนามัย โภชนาการ สติปัญญา บุคลิกภาพและจริยธรรม เป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กที่จะเข้าสู่ระบบการประถมศึกษาและสังคม” (วันเพ็ญ พิศาลพงศ. 2533 : 25) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ก็ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ไว้ว่า “ การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม - วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมใน การดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. 2542 : 7) และเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในการอบรมเลี้ยงดูและให้

การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 4) การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กในวัยแรกเกิดถึง 6 ปี จะมีพัฒนาการในด้านต่างๆ เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้านสติปัญญา พบว่าสมองที่ได้รับ การกระตุ้นอย่างเหมาะสมจะเจริญเติบโตถึงร้อยละ 70-80 ของวัยผู้ใหญ่ (สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 :14)

กระบวนการพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ จะเป็นธรรมชาติบอกว่าจะสามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมได้ดีหรือไม่เพียงใด นักจิตวิทยาซึ่ง ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ได้อธิบายว่า สติปัญญา หมายถึง การที่บุคคลสามารถ ปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสิ่งแวดล้อมได้ สามารถคิดแปลงความคิดและการแสดงออก ของคนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ การรับเอาความรู้ใหม่เข้าไปประสม กลมกลืน ความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้ว ไปจัดระบบให้เหมาะสม เพื่อเป็น ประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ เมื่อเด็กได้รู้ได้เห็นในสิ่งต่างๆมากขึ้น ก็จะบังเกิดความเข้าใจ มี ความรู้ว่าอะไรเป็นอะไร จนกระทั่งจดจำเรื่องราวต่างๆ อย่างมีเหตุผล (วิณี ชิคเชิดวงศ์. 2537 : 190) พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย อยู่ในระยะความคิดแบบก่อนกฎเกณฑ์ คือ เด็กมีความคิดเชื่อมโยงสิ่งต่างๆที่รับรู้และใช้ความคิดในการแก้ปัญหาได้ แต่ความเข้าใจ เหตุผลนั้นยังไม่สมบูรณ์ ลักษณะสำคัญของความคิดในเด็กวัยนี้ คือ ความคิดที่ยึดตนเองเป็น ศูนย์กลาง มีความสนใจใคร่รู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องช่วยพัฒนาความคิดและสติปัญญา ของเด็ก (ไพเราะ พุ่มมัน. 2544 : 57) จุดมุ่งหมายของการพัฒนาด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้ คือ ให้เด็กเข้าใจโลกและสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ สามารถเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังพื้นฐานที่ดี เด็กจะเกิดความ พอใจและสนใจที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไป (สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. 2542 : 40) ดังนั้นครูผู้สอนควรมีการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งหมายถึง การให้เด็ก ได้เปรียบเทียบ ได้ทดลอง ได้สรุป สิ่งต่างๆด้วยตนเอง

นอกจากนี้เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ต้องการการเรียนรู้สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว มีความสนใจต่อ ธรรมชาติและบุคคลที่ใกล้ชิด การเรียนรู้นั้นมีอยู่โดยธรรมชาติในตัวเด็กทุกคน แต่การนำ วิธีการที่เหมาะสมมาใช้กับเด็กจะช่วยพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก ประกอบด้วย ความพร้อมของตัวเด็ก สถานการณ์ที่จะ ส่งเสริมการเรียนรู้ การปฏิบัติ และการตอบสนอง สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้

การเรียนรู้ของเด็กดำเนินไปด้วยดี โดยเฉพาะในเรื่องความพร้อมของเด็กเป็นเรื่องที่ครูหรือผู้ดูแลเด็กจะต้องคำนึงอยู่เสมอ การเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยทองของชีวิตเป็นวัยแห่งการวางรากฐานทั้งหลายทั้งปวงในชีวิต ความสำคัญในชีวิตของคนเราเริ่มต้นที่จุดนี้ บุคลิกภาพจะก่อตัวและพัฒนาไปในด้านที่ดียิ่งขึ้นทั้งหลายอยู่ที่จุดเริ่มต้นของชีวิต อยู่ที่วัยทองของชีวิต คือ ในระยะที่เด็กอยู่ในช่วงวัยปฐมวัย (เมธาวิ วีระนาคินทร์. 2543 : 2 ; อ้างอิงมาจาก จรรยา สุวรรณทัต. 2533) เด็กจะเรียนรู้อะไร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมในเรื่องวุฒิภาวะ หรือความพร้อมในประสบการณ์เดิมที่เป็นรากฐานไปสู่ประสบการณ์ใหม่ ความพร้อมขั้นพื้นฐานจะช่วยส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กให้สูงขึ้น ดังนั้นถ้าได้มีการส่งเสริมอย่างจริงจังตั้งแต่แรกเริ่มแล้ว จะทำให้ความพร้อมของเด็กสมบูรณ์ และมีความพร้อมที่จะเรียนในชั้นประถมต่อไป (ชิดารัตน์ จุมพลา. 2546 : 2)

ในการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การใช้ชุดการสอน การเสริมสร้างประสบการณ์ต่างๆ การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การใช้แบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านสติปัญญา (สัมฤทธิ์ หมูมี. 2546 : 2) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้เด็ก แบบฝึกเตรียมความพร้อมเป็นสิ่งที่ครูและผู้ปกครองนิยมใช้ กันมาก เพราะแบบฝึกเตรียมความพร้อม เป็นสิ่งที่ส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมให้เด็กได้ดีโดยเฉพาะในด้านสติปัญญา (ชิดารัตน์ จุมพลา. 2546 : 3) เพราะแบบฝึกเตรียมความพร้อม จะทำให้เด็กสนใจเรียน ทำให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และแบบฝึกเตรียมความพร้อมจะส่งผลต่อความพร้อมด้านสติปัญญาของเด็ก (สัมฤทธิ์ หมูมี. 2546 : 109) นอกจากนี้ ยังมีผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้เรียนโดยใช้แบบฝึกประกอบการเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา มีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สัมฤทธิ์ หมูมี. 2546 : 110) และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเตรียมความพร้อมมีผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ (หทัยรัตน์ พงศ์สุวรรณ. 2543 : 118) แต่ในระดับปฐมวัยยังไม่มีแบบฝึกเตรียมความพร้อมที่ผลิตขึ้นโดยกรมวิชาการหรือที่รับรองคุณภาพจากกรมวิชาการ (เมธาวิ วีระนาคินทร์. 2543 :3) จึงทำให้ครูผู้สอนในระดับปฐมวัย ต้องซื้อแบบฝึกเตรียมความพร้อมที่วางขายตามท้องตลาด ทำให้ได้แบบฝึกเตรียมความพร้อมที่มีเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ได้บางส่วน ไม่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้และเกิดประสบการณ์เท่าที่ควร

จากหลักการและเหตุผล ดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนในระดับปฐมวัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาสำหรับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยยึดประสบการณ์สำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ การคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์ และเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 37-38) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียน และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ คือ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จำนวน 6 เรื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 36-37)

1. การคิด
2. การใช้ภาษา
3. การสังเกต การจำแนกและเปรียบเทียบ
4. จำนวน
5. มิติสัมพันธ์
6. เวลา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกความพร้อมด้านสติปัญญาสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเตรียมความพร้อม

สมมุติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังการทดลองใช้แบบฝึกเตรียมความพร้อมสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. นักเรียนร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อแบบฝึกเตรียมความพร้อม

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา
2. ตัวแปรตาม คือ ความพร้อมทางการเรียนของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาที่มีประสิทธิภาพสำหรับ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการส่งเสริมความพร้อมด้านสติปัญญาแก่นักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านสิงห์ไคล ตังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 19 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านสิงห์ไคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำนวน 19 คน ใ้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้สอนประจำชั้น
2. ระยะเวลาในการทดลองคือ ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2548 ระหว่างวันที่ 7 กรกฎาคม 2548 ถึงวันที่ 17 สิงหาคม 2548 โดยใช้เวลาในการทดลองวันละ 1 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 24 คาบ ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ทั้งนี้ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
3. เนื้อหา แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาประกอบด้วย

- 3.1 การคิด การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรสและดมกลิ่น
- 3.2 การใช้ภาษา การใช้ภาษาในการอธิบายเกี่ยวกับ เหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การเขียนพยัญชนะไทย การอ่านภาพหรือสัญลักษณ์
- 3.3 การสังเกต การจำแนกและเปรียบเทียบ สิ่งของต่างๆที่มีเหมือนกันและต่างกัน
ต้น-ขาว สูง-ต่ำ ใหญ่-เล็ก
- 3.4 จำนวน ค่าจำนวน 1-10 การเปรียบเทียบจำนวนมากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน
- 3.5 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ) การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่างๆ และทิศทางการเคลื่อนที่ของสิ่งต่างๆ
- 3.6 เวลา การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ การเปรียบเทียบเวลา ตอนเช้า - ตอนเย็น
เมื่อวานนี้-พรุ่งนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแบบฝึกเตรียมความพร้อม หมายถึง การจัดโครงสร้างสาระการเรียนรู้โดยใช้คำสั่งอธิบายวิธีการทำและใช้คำถาม ให้เลือกตอบจากรูปภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาและบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วย แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านกรคิด แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษา แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านกรสังเกต การจำแนกและการเปรียบเทียบ แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านจำนวน แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านมิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ) และแบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านเวลา
2. ความพร้อมด้านสติปัญญา หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรู้จักสิ่งต่างๆ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความพร้อมทางการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากเนื้อหา จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่
 - 2.1 ด้านการคิด หมายถึง การรู้จักสิ่งต่างๆด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรสและดมกลิ่น การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่างๆ การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่างๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่นและผลงาน การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุต่างๆ
 - 2.2 ด้านการใช้ภาษา หมายถึง การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน

การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/เรื่องราวที่สนใจ

2.3 ด้านการสังเกต หมายถึง การจำแนกและการเปรียบเทียบ ได้แก่ การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่างๆ การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม การเปรียบเทียบสั้น/ยาว ขรุขระ/เรียบ ฯลฯ การเรียงลำดับสิ่งต่างๆ การคาดคะเนสิ่งต่างๆ การตั้งสมมุติฐาน การทดลองสิ่งต่างๆ การสืบค้นข้อมูล การใช้หรืออธิบายสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.4 ด้านจำนวน หมายถึง การเปรียบเทียบจำนวนมากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน การนับสิ่งต่างๆ การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ

2.5 ด้านมิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ ระยะ) หมายถึง การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุและการเทออก การสังเกตสิ่งต่างๆและสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่างๆที่สัมพันธ์กัน การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่างๆ การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ

2.6 ด้านเวลา หมายถึง การเริ่มต้นและการหยุด การกระทำโดยสัญญา การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

3. แบบทดสอบย่อย หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความพร้อมทางการเรียนระหว่างเรียนหลังสิ้นสุดการเรียนแต่ละเรื่องทั้งหมด 6 เรื่อง จำนวน 6 ฉบับ ฉบับละ 10 ข้อ

4. แบบทดสอบวัดความพร้อมทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อวัดความพร้อมทางการเรียนของนักเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งใช้ทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง จำนวน 1 ฉบับ ครอบคลุมทั้ง 6 เรื่อง มี 30 ข้อ

5. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 หมายถึง เด็กชาย - หญิงที่มีอายุ 4-5 ขวบ ที่เรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านสิงห์ไคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

6. ความพร้อม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในระดับหนึ่งที่จะเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างบังเกิดผลด้วยความรวดเร็วและเป็นที่ยังพอใจ

7. แผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ประกอบแบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ สาระสำคัญ กิจกรรมการจัดประสบการณ์ สื่อ และการวัดผลประเมินผล ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีทั้งหมด 24 แผน

8. ประสิทธิภาพของแบบฝึกเตรียมความพร้อม หมายถึง คุณภาพของแบบฝึกเตรียมความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ให้มีความพร้อมทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้นตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบย่อยท้ายแบบฝึกแต่ละชุด ซึ่งจะต้องได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดความพร้อมทางการเรียนหลังจากทดลองด้วยแบบฝึกเตรียมความพร้อมทั้งหมด ซึ่งจะต้องได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

9. คำนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่ แสดงความก้าวหน้าของนักเรียนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเตรียมความพร้อมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

10. ความพร้อมทางการเรียน หมายถึง คะแนนจากการทดสอบวัดความพร้อมทางการเรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา

11. ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา หมายถึง ความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา ได้จากการสังเกต และสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้เรียน